

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

27 päivänä syyskuuta 2002 *

Asiassa T-211/02,

Tideland Signal Limited, kotipaikka Redhill (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan asianajajat C. Thomas and C. Kennedy-Loest,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään J. Forman, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan komission 17.6.2002 tekemän päätöksen, jolla on hylätty kantajan hankintamenettelyssä EuropeAid/112336/C/S/WW — TACIS (uusi tarjouskilpailu) jättämä tarjous,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti B. Vesterdorf sekä tuomarit N. J. Forwood ja H. Legal,

kirjaaja: hallintovirkkamies J. Plingers,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 17.9.2002 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Komissio julkaisi 27.2.2002 tarjouspyynnön TACIS-hankkeessa EuropeAid/112336/C/S/WW (uusi tarjouskilpailu), ”merenkulun apuvälineiden toimittaminen Akataun (Kazakstan), Bakun (Azerbaidžan) ja Turkmenbashin (Turkmenistan) satamiin”. Saman hankkeen osalta oli jo aiemmin julkaistu tarjouspyyntö vuonna 2001, mutta tuo alkuperäinen menettely oli myöhemmin peruutettu. Uusia tarjouksia koskevien asiakirjojen joukossa olevien tarjoajille annettujen ohjeiden 8 kohdassa todettiin, että tarjoukset sitoivat tarjouksen tekijöitä 90 päivää tarjousten jättämisen määräpäivästä lukien (29.4.2002). Kyseinen määräaika päättyi 28.7.2002.
- 2 Kantaja jätti 25.4.2002 hankkeen ensimmäistä erää koskevan tarjouksen. Kantajan 25.4.2002 päivätyssä kirjeessä (tarjouslomakkeen 3 kohta) kerrotaan tarjoajille annettujen ohjeiden mukaisesti, että ”tarjous on voimassa 90 päivää tarjousten jättämisen määräpäivästä lukien eli 28.7.2002 saakka”. Edelleen tar-

jouslomakkeen 4 kohdassa todetaan, että ”tarjous voidaan hyväksyä tarjoajille annettujen ohjeiden 8 kohdassa mainittuna tarjouksen voimassaoloaikana”.

3 Komissio julkaisi muutosilmoituksen 7.5.2002, jonka otsikko oli ”Tarjousasiakirjoihin tehtävä lisäys nro 1” (jäljempänä lisäys), jolla se muutti yhden erän kuvausta (ensimmäisen erän 4.2.2 kohta) ja ilmoitti päättäneensä pidentää tarjousten jättämisen määräaikaan niin, että kiinnostuneet osapuolet voivat tarpeen vaatiessa muuttaa tarjoustaan ja jättää uuden tarjouksen 11.6.2002 mennessä. Alkuperäiseen määräaikaan mennessä saapuneet tarjoukset, mukaan luettuna kantajan tarjous, lähetettiin tarjoajille avaamattomina. Kantaja toteaa, että koska sillä ei ollut tarvetta muuttaa kyseistä ensimmäisen erän kohtaa, se jätti uudelleen 10.6.2002 täsmälleen samat tarjouslomakkeen mukaiset tarjousasiakirjat, joihin sisältyi myös edellisessä kohdassa lainattu 25.4.2002 päivätty kirje.

4 Tarjousten avaustilaisuudessa 17.6.2002 komission arviointikomitea hylkäsi kantajan tarjouksen. Tarjousten avaamispöytäkirjan kantajan tarjousta koskevan otteen mukaan syy hylkäämiseen oli seuraava:

”Kun tarkistettiin, olivatko tarjouslomake, tarjoajan antama vakuus ja tarjous-takaus oikein täytetty/toimitettu, puheenjohtaja huomasi, että tarjouksen voimassaoloaika ei ollut 90 päivää tarjouksen jättämisestä, kuten oli edellytetty.”

- 5 Kantaja tiedusteli puhelimitse tarjouskilpailun tulosta 28.6.2002 ja sai tietää, että sen tarjous oli hylätty. Samana päivänä komissio myös lähetti kantajalle faksilla kopion tarjousten avaamispöytäkirjasta.

- 6 Kantaja otti 1.7.2002 yhteyttä komissioon sähköpostitse ja ilmoitti, että se aikoo valittaa tarjouksensa hylkäämisestä ja pyysi tietoja asiaa koskevasta valitusmenettelystä. Komissio vastasi, että kantajan tarjous oli hylätty sillä perusteella, että sen voimassaoloaika ei vastannut komission vaatimuksia seuraavasta syystä:

”Tarjoajille annettujen ohjeiden 8.1 kohdassa määrätään, että ’tarjoukset sitovat tarjoajia 90 päivää tarjousten jättämisen määräpäivästä lukien’. Koska määräaika päättyi 11.6.2002, ja tarjouslomakkeenne 5.3 kohdassa kirjoititte, että ’tämä tarjous on voimassa 90 päivää tarjousten jättämisen määräpäivästä lukien eli 28.7.2002 saakka’, arviointikomitean oli valitettavasti pakko hylätä tarjouksenne.”

- 7 Kantaja pyysi 5.7.2002 päivätyllä kirjeellään muodollisesti, että komissio hyväksyisi sen uudelleen hankintamenettelyyn ja että komissio antaisi vakuutuksen siitä, ettei se veisi hankintamenettelyä eteenpäin, ennen kuin tilanne on ratkaistu.

- 8 Komissio vastasi kantajalle 10.7.2002 päivätyllä kirjeellä seuraavaa:

”Kiitos tiedustelustanne ja arviointimenettelyä koskevista havainnoista, jotka otamme huomioon. Koska arviointia ei ole vielä saatettu loppuun, emme voi ottaa kantaa havaintoihinne, mutta palaamme ajallaan asiaan.”

9 Kantaja on nostanut käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 15.7.2002 toimittamallaan kannekirjelmällä. Lisäksi kantaja jätti kaksi erillistä hakemusta, joista ensimmäisellä se haki ensin välittömästi toteutettavia välitoimia ja myöhemmin lopullista välitoimia koskevaa määräystä ja toisella nyt käsiteltävänä olevan kanteen käsittelyä nopeutetussa menettelyssä.

10 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti hyväksyi 16.7.2002 välittömiä välitoimia koskevan hakemuksen. Määräyksen määräysosassa todetaan seuraavaa:

”1. Komission on joko:

- ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin sen hankintapäätöksen tekemisen lykkäämiseksi, joka koskee merenkulun apuvälineiden toimittamista Akataun (Kazakstan), Bakun (Azerbaidžan) ja Turkmenbashiin (Turkmenistan) satamiin hankintamenettelyssä EuropeAid/112336/C/S/WW — TACIS (uusi tarjouskilpailu), kunnes tässä välitoimimenettelyssä annetaan lopullinen määräys, tai

- arvioitava Tideland Signal Limitedin edellä mainitussa hankintamenettelyssä toimittama tarjous ja annettava sen osallistua hankintamenettelyyn samalla tavalla ja samoin perustein kuin muut tarjoajat, kunnes tässä välitoimimenettelyssä annetaan lopullinen määräys.

2. Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.”

- 11 Määräyksen tiedonannon jälkeen komissio ilmoitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, että ensimmäistä erää koskeva hyväksymiskirje oli jo 9.7.2002 lähetetty toiselle tarjoajalle, Pintsch Bamag A+V:lle. Komissio oli kuitenkin sen jälkeen ilmoittanut yritykselle, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräyksestä johtuva hankintapäätöksen tekemisen lykkääminen esti sopimuksen allekirjoittamisen.
- 12 Kuultuaan komissiota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti 1.8.2002 ratkaista asian työjärjestyksensä 76 a artiklan mukaisessa nopeutetussa menettelyssä.
- 13 Kuultuaan esittelevän tuomarin kertomuksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn ja pyysi komissiota toimittamaan tiettyjä vastineitaan mainitsemiaan asiakirjoja. Komissio toimitti pyydetyt asiakirjat.
- 14 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 17.9.2002 pidetyssä istunnossa. Istunnon päätteeksi pidettiin epävirallinen kokous, jossa komissiota pyydettiin 19.9.2002 mennessä ilmoittamaan, onko asiassa mahdollista tehdä sovinto sillä perusteella, että se peruuttaa kantajan tarjouksen hylkäävän päätöksen. Saatuaan vastauksen määräajassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi 23.9.2002 edelleen päätöksen luonnetta koskevaa tarkennusta, jonka se sai samana päivänä.

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi 24.9.2002 osapuolia lausumaan huomautuksensa siitä, onko kumoamiskanne jäänyt vaille kohdetta. Samana päivänä annetuissa huomautuksissa komissio lausui, että kanne on jäänyt vaille kohdetta, mutta kantaja vaati edelleen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ratkaisee asian erityisesti sen selvittämiseksi, oliko tarjouksen hylkäävä päätös lainmukainen, ja sen täydelliseksi poistamiseksi yhteisön oikeusjärjestelmästä.

Asianosaisten vaatimukset

16 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa komission 17.6.2002 tekemän päätöksen, jolla on hylätty Tideland Signal Limitedin hankintamenettelyssä EuropeAid/112336/C/S/WW — TACIS (uusi tarjouskilpailu) jättämä tarjous

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

17 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Aineelliset kysymykset

- 18 Kantaja esittää kaksi kanneperustetta. Kantajan ensimmäinen kanneperuste koskee sitä, että komission 17.6.2002 tekemä päätös ei ole lainmukainen, koska se perustuu siihen virheelliseen käsitykseen, että tarjous oli voimassa vain 28.7.2002 saakka eikä 90 päivän ajan 11.6.2002 lähtien, kuten tarjoajille annettujen ohjeiden 8.1 kohta olisi edellyttänyt. Kantaja väittää toisessa kanneperusteessaan tarjouksen hylkäävän päätöksen olevan lainvastainen, koska laininlyömällä velvollisuuden selvittää tarjouksen voimassaoloaikaa koskevan epäselvyyden komissio rikkoi tarjoajille annettujen ohjeiden 19.5 kohtaa, laininlöi huolellisuusvelvoitetta ja loukkasi suhteellisuusperiaatetta.
- 19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkastelee ensin toista kanneperustetta.

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 20 Kantajan väittää, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei hyväksyisikään sitä, että kantajan tarjous oli selkeästi tarkoitettu olemaan voimassa 90 päivää tarjousten jättämiseksi tarkoitetusta muutetusta määräpäivästä 11.6.2002 lukien, niin arviointikomitean olisi vällinneissa olosuhteissa tarjousasiakirjojen sanamuodon perusteella pitänyt käyttää oikeuttaan pyytää selvennystä, kuten tarjoajille annettujen ohjeiden 19.5 kohdassa määrätään:

”Avoimuuden ja yhdenvertaisen kohtelun saavuttamiseksi arviointikomitea voi kirjallisesti pyytää tarjoajia selventämään tarjoustaan 24 tunnin kuluessa, ilman

että tarjouksia voi muuttaa. Tällaista selventämispyyntöä ei voida käyttää muotovirheiden korjaamiseksi tai sopimuksen täyttämiseen vaikuttavien tai kilpailua vääristävien rajoitusten poistamiseksi.”

- 21 Kantaja katsoo myös, että komission on toimittava huolellisesti, kun se järjestää hankintamenettelyjä, aivan kuten muissakin yhteyksissä kuten valtiontukia koskevien ilmoitusten tutkimisen yhteydessä. Kantajan mukaan komission arviointikomitea toimi huolimattomasti, kun se hylkäsi kantajan tarjouksen ilman tarjouksen voimassaoloaikaa koskevaa selventämispyyntöä.
- 22 Edelleen kantajan mukaan arviointikomitea toimi suhteellisuusperiaatteen vastaisesti hylätessään kantajan tarjouksen sen voimassaoloaikaa koskevan tulkin-tansa perusteella, kun se olisi sen sijaan voinut käyttää oikeuttaan pyytää selvennystä. Näin toimien oltaisiin vältetty se, että kantaja olisi väärin perustein suljettu pois hankintamenettelystä, eikä menettelylle olisi aiheutettu merkittävää viivästystä.
- 23 Komissio toistaa ensinnäkin, ettei ollut epäselvyyttä siitä, mitä tarkoitettiin ilmaisulla ”28.7.2002 saakka”. Kantajan väitteeseen, jonka mukaan tuon päivämäärän oikeellisuudesta olisi ollut epäselvyyttä, komissio toteaa edelleen, että missään ei ole määritelty, milloin yksittäisessä tapauksessa on sellaista epäselvyyttä, että komissiolla on velvollisuus hyväksyä joku muu päivämäärä kuin tarjoajan yksiselitteisesti ilmoittama.
- 24 Komissio toteaa erityisesti tarjoajille annetuista ohjeista, jotka muodostavat kaikkia tarjoajia koskevien ehtojen olennaisen osan, että se ei hyväksy kantajan

19.5 kohdan tulkintaa. Ensinnäkin se korostaa, että tuon kohdan mukaisesti ”arviointikomitea voi pyytää kirjallisesti tarjoajia selventämään tarjoustaan” 24 tunnin kuluessa. Käyttäessään tätä toimivaltaansa arviointikomitean on sovellettava avoimuutta ja yhdenvertaista kohtelua kaikkia tarjouksen jättäneitä yhtiöitä kohtaan. Ohjeissa nimenomaan todetaan, että vaikka tarjoajia voidaan pyytää selventämään tarjoustaan, niin tämä tapahtuu ”ilman että tarjouksia voi muuttaa” ja että ”tällaista selventämisspyyntöä ei voida käyttää muotovirheiden korjaamiseksi”.

- 25 Komissio väittää, että se seikka, joka kantajan mukaan olisi pitänyt selventää, on juuri sen laatuinen, että arviointikomitea ei voi pyytää siitä selvennystä. Kantajan omien sanojen mukaanhan sen tarjous sisältää muotovirheen eräässä tarjouksen perusehdossa, jota ei voida korjata.
- 26 Edelleen komissio torjuu väitteen, jonka mukaan se on toiminut huolimattomasti hylätessään kantajan tarjouksen yrittämättä saada siihen selvennystä. Komissio korostaa, että kantajan tarjous hylättiin, koska siinä oli virhe, jonka kantaja nyt itse myöntää tehneensä.
- 27 Komissio tuo esiin, että hankintamenettelyt, joita sovelletaan myös TACIS-ohjelmaan, ovat yksityiskohtaisten ja tarkkojen ohjeiden alaisia, ja että näiden ohjeiden noudattaminen on välttämätön edellytys menettelyyn osallistumiselle, mitä voidaan verrata vastaavasti yhteisön virkamiesten valinnassa käytettäviin kilpailuihin (asia T-54/91, Almeida Antunes v. parlamentti, tuomio 21.5.1992, Kok. 1992, s. II-1739, erityisesti 40 kohta ja asia C-435/98, Jouhki v. komissio, määräys 30.3.2000, Kok. 2000, s. I-2229, erityisesti 35 kohta). Talouden toimijat ovat täysin tietoisia näistä ehdoista osallistuessaan yhteisön hankintamenettelyyn. Komission mukaan kantajan tarjous samassa hankkeessa oli hylätty vuonna

2001 ja kantajan olisi siksi pitänyt olla erityisen tarkkaavainen, kun se teki nyt kyseessä olevan tarjouksen. Olettaen, että tapahtumat ovat edenneet kuten kantaja väittää, sen ei olisi pitänyt yksinkertaisesti vain lähettää samoja asiakirjoja sen jälkeen, kun tarjousasiakirjoihin oli tehty lisäys, ilman että se edes tarkisti päiväyksen.

28 Komissio väittää, että nyt käsiteltävä tarjouksen voimassaoloaikaa koskeva päiväys on erittäin tärkeä, ei ainoastaan hankintaviranomaiselle, vaan myös jokaisen yksittäisen tarjoajan kannalta. Hankintaviranomaisen on tiedettävä varmasti, milloin minkäkin tarjouksen voimassaoloaika päättyy, ja sen tulee taata kaikille tarjoajille samanlainen mahdollisuus ottaa huomioon kaikki mahdolliset vaikuttavat tekijät samalla aikavälillä. Oleellisten tarjouksen ehtojen, kuten tarjouksen voimassaoloajan, tulee siksi olla yksiselitteisiä eikä tulkinnanvaraisia.

29 Komission mielestä avoimuuden, johdonmukaisuuden ja yhdenmukaisen kohtelun vuoksi ei erityisesti voida hyväksyä sitä, että tarjoaja voisi aloittaa kahdenväliset neuvottelut hankintaviranomaisen kanssa yksittäisen tarjouksen uudelleen arvioimiseksi. Erityisesti siksi olisi sopimatonta, että komissio ottaisi hankintaviranomaisena yhteyttä yksittäiseen tarjoajaan, jotta tämä voisi korjata tarjousta, paitsi tietyissä erityistapauksissa, joissa se on nimenomaisesti sallittu. Sellainen menettely olisi ristiriidassa järjestelmän kanssa, joka perustuu tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen (asia C-243/89, komissio v. Tanska, tuomio 22.6.1993, Kok. 1993, s. I-3353, Kok. Ep. XIV, s. I-263, 37 kohta; asia C-87/94, komissio v. Belgia, tuomio 25.4.1996, Kok. 1996, s. I-2043, 70 kohta ja myös julkisasiamies Stix-Hacklin ratkaisuehdotus asiassa C-57/01, Makedoniko Metro ja Michaniki, tuomio 23.1.2003, 66 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Komissio korostaa myös, että sellaiset yhteydenotot aiheuttaisivat paljon työtä, koska vuodesta 2001 lähtien EuropeAid-yhteistyötoimistosta vastaavan komission pääosaston linja A on käsitellyt yksin TACIS-ohjelman puitteissa noin 240 sopimusta.

- 30 Tässä yhteydessä komissio toteaa, että koska kantaja otti yhteyttä arviointikomitean puheenjohtajaan ja sihteeriin, sen toiminta voisi antaa aihetta tarkastella asiaa tarjoajille annettujen ohjeiden 19.6 kohdan kannalta, jossa todetaan, että ”tarjoajan millainen tahansa yritys vaikuttaa arviointikomiteaan sen tutkiessa, selventäessä, arvioidessa ja vertaillen tarjouksia sopimuksen tekemistä varten johtaa tarjouksen välittömään hylkäämiseen”.
- 31 Komissio tuo myös esiin, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa arviointikomitea hylkäsi viisi muuta tarjoajaa tarjousten avaustilaisuudessa erilaisten tarjoajista johtuvien virheiden vuoksi ja että jos kantajan väitteet hyväksyttäisiin, se asettaisi kyseenalaiseksi niiden muiden tarjoajien aseman. Yleisellä tasolla se väittää, että jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tuomitsi asian kantajan hyväksi, olisi se ennakkotapaus, jonka johdosta komission tulisi perustella, miksi se on noudattanut omia sääntöjään silloin, kun se on tehnyt niiden mukaisen päätöksen, jonka yksi tai useampi hylätty tarjoaja riitauttaa.
- 32 Lopuksi vastauksena kantajan väitteeseen, jonka mukaan komissio toimi suhteellisuusperiaatteen vastaisesti, komissio toistaa, että väitetty epäily tarjouksen voimassaolosta ei ole perusteltu, kun otetaan huomioon se selkeys, jolla määräaika oli mainittu tarjouksessa, ja hankintamenettelyä koskevien sääntöjen tiukkuus.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 33 On muistutettava, että komissiolla on laaja harkintavalta huomioon otettavien seikkojen osalta päätettäessä tarjouksilpailun ratkaisemisesta. Yhteisöjen tuo-

mioistuinten harjoittaman valvonnan on siksi rajoitettava sen tutkimiseen, että menettelyä ja perusteluja koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat pitävät aineellisesti paikkansa, ettei asiassa ole tehty ilmeistä arviointivirhettä ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin (ks. asia T-145/98, ADT Projekt v. komissio, tuomio 24.2.2000 Kok. 2000, s. II-387, 147 kohta).

34 Edelleen on tärkeää oikeusvarmuuden vuoksi, että komission tulee voida varmistua siitä, mitä tarjous tarkoittaa, ja erityisesti, onko se tarjouspyynnössä olevien ehtojen mukainen. Näin ollen silloin kun tarjous on epäselvä eikä komissiolla ole mahdollisuutta nopeasti ja tehokkaasti selvittää mitä se tarkoittaa, toimielimellä ei ole muita mahdollisuuksia kuin hylätä kyseinen tarjous.

35 Kuitenkin käsiteltävänä olevassa tapauksessa sovellettavien tarjoajille annettujen ohjeiden 19.5 kohdan mukaan arviointikomitealle on nimenomaisesti annettu oikeus pyytää tarjoajia selventämään tarjoustaan 24 tunnin kuluessa sillä edellytyksellä, että ”selventämispyyntöä ei voida käyttää muotovirheiden korjaamiseksi tai sopimuksen täyttämiseen vaikuttavien rajoitusten poistamiseksi tai kilpailua vääristävien rajoitusten poistamiseksi”. Selvennyksen pyytämisen mahdollisuus yleisenä käytäntönä on myös vahvistettu komission suullisessa käsittelyssä esittämän ”Käytännön opas yhteisöjen ulkopuolelle myönnettäviä tukia koskevista sopimusmenettelyistä” (Practical Guide to EC external aid contract procedures) -nimisen asiakirjan 4.3.9.4. kohdassa. On siis ratkaistava, toimiko arviointikomitea laillisesti, kun se ei käyttänyt kyseistä mahdollisuutta kantajan tarjouksen voimassaoloajan selvittämiseksi.

36 Komission väitteestä, jonka mukaan kantajan tarjouksessa oli muotovirhe, koska sen voimassaoloaika päättyi yksiselitteisesti ja nimenomaisesti 28.7.2002 ja mitään selvennystä ei tarjoajille annettujen ohjeiden 19.5 kohdan mukaisesti ollut tarpeen tai edes luvallista pyytää, on todettava, että se lause, johon komissio asiassa tukeutuu, ja joka on lainattuna edellä 2 kohdassa, oli epäselvä tarjouksen

voimassaoloajan suhteen. Siitä seuraa, että kyseessä oleva lause ei välttämättä muodostanut muotovirhettä, vaan pikemminkin se johti epäselvyyteen, joka olisi saattanut paljastaa muotovirheen, riippuen siitä miten tuo epäselvyys ratkaistiin, ja johon arviointikomitealla oli oikeus pyytää selvennystä. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa vasta, jos selvennyksen jälkeen olisi käynyt ilmi, että tarjous on voimassa 28.7.2002 saakka, siinä olisi voitu sanoa olevan muotovirhe.

- 37 Vastauksena komission siihen väitteeseen, että arviointikomitealla ei kaikesta huolimatta ollut velvollisuutta pyytää selvennystä kantajalta, on todettava, että tarjoajille annettujen ohjeiden 19.5 kohdan mukaiseen oikeuteen liittyy varsinkin yhteisön oikeuden hyvän hallinnon periaatteen mukaisesti myös velvollisuus käyttää tätä oikeutta silloin, kun tarjouksen selventäminen on sekä käytännössä mahdollista että tarpeellista (ks. vastaavasti asia T-22/99, *Rose v. komissio*, tuomio 22.2.2000 Kok. H. 2000, s. I-A-27 ja II-115, 56 kohta ja asia T-182/99, *Carvelis v. parlamentti*, tuomio 8.5.2001 Kok. H. 2001, s. I-A-113 ja II-523, 32—34 kohta, ks. myös yleisemmin asia T-231/97, *New Europe Consulting ja Brown v. komissio*, tuomio 9.7.1999, Kok. 1999, s. II-2403, 42 kohta ja *Nizzassa* 7.12.2000 hyväksytyn Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EYVL C 364, s. 1) 41 artikla). Vaikka komission arviointikomiteoilla ei ole velvollisuutta yrittää saada selvennystä aina, kun tarjous on epäselvästi muotoiltu, niillä on velvollisuus noudattaa huolellisuutta, kun ne miettivät kunkin tarjouksen sisältöä. Jos tarjouksen ehdoista ja siihen liittyvistä komission tiedossa olevista olosuhteista voidaan päätellä, että epäselvyydellä on ehkä yksinkertainen selitys ja että se voidaan helposti selventää, on lähtökohtaisesti hyvän hallinnon vaatimusten vastaista hylätä tarjous käyttämättä oikeutta selventää sitä. Tarjouksen hylkäävä päätös voi tällaisissa olosuhteissa olla ilmeisen virheellinen selventämismahdollisuutta käyttämättä jättäneen toimielimen ilmeisen arviointivirheen vuoksi.

- 38 Edelleen olisi vastoin yhdenvertaisuusperiaatetta, johon käsiteltävänä olevassa tapauksessa tarjoajille annettujen ohjeiden 19.5 kohdassa viitataan, jos arvioin-

tikomitealla olisi täysi harkintavalta päättää, pyytääkö se yksittäistä tarjousta koskevia selvennyksiä vai ei, ottamatta huomioon objektiivisia seikkoja ja olematta tuomioistuinvalvonnan kohteena (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-112/96 ja T-115/96, Séché v. komissio, tuomio 6.7.1999, Kok. H. 1999, s. I-A-115 ja II-623, 127 kohta). Toisin kuin komissio väittää, yhdenvertaisuusperiaate ei estänyt arviointikomiteaa sallimasta tarjoajia selvittää epäselvyyksiä tarjouksissaan, koska kyseisessä 19.5. kohdassa nimenomaan annettiin mahdollisuus sellaiseen selventämiseen ja arviointikomitealla oli velvollisuus kohdella kaikkia tarjoajia samalla tavalla käyttäessään tätä oikeutta.

39 Tässä yhteydessä on myös syytä muistuttaa, että suhteellisuusperiaatteen mukaan yhteisön toimielinten toimenpiteillä ei saa ylittää sitä, mikä on asianmukaista ja tarpeellista tavoiteltujen päämäärien toteuttamiseksi, ja kun on mahdollista valita usean asianmukaisen toimenpiteen välillä, on valittava vähiten rajoittava (ks. esim. asia C-157/96, National Farmers' Union ym., tuomio 5.5.1998, Kok. 1998, s. I-2211, 60 kohta).

40 Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa on todettava, että kantaja todellakin väitteensä mukaisesti yksinkertaisesti toimitti uudelleen 10.6.2002 alkuperäiset tarjousasiakirjansa, eikä se muuttanut niitä, koska lisäyksestä johtunut muutos ensimmäisen erän 4.2.2 kohdassa ei edellyttänyt muutoksia tarjouksen sanamuotoon.

41 Koska päiväys 28.7.2002 vastaa lisäksi sitä 90 päivän ajanjaksoa, jonka tarjousten piti olla voimassa alkuperäisen 27.2.2002 päivätyn tarjouspyynnön mukaan, arviointikomitean olisi pitänyt ymmärtää, että tarjoaja ei ehkä tarkoittanut asettaa tarjoukseensa erilaista voimassaoloaikaa, kuin mitä tarjoajille annettujen ohjeiden 8.1 kohta edellytti, vaan että se oli ehkä laiminlyönyt epähuomiossa muuttaa tuota päivämäärää, kun se toimitti tarjouksensa uudelleen tarjousasiakirjoihin tehdyn lisäyksen jälkeen. Kantajan 10.6.2002 toimittamassa tarjousta koskevassa asiakirjassa ei ainoastaan kerrottu kahdessa kohdassa kantajan tarjouksen olevan voimassa vaaditun 90 päivän ajan, nimittäin

25.4.2002 päivätyssä kirjeessä, jossa suoraan allekirjoituksen yläpuolella todetaan, että ”tarjous voidaan hyväksyä ainoastaan tarjoajille annettujen ohjeiden 8 kohdassa mainittuna tarjousten voimassaoloaikana” ja tarjouksen liitteenä olevissa ehdoissa, joissa todetaan, että ”tarjouksen voimassaoloaika: 90 päivää”, vaan sen lisäksi samassa kirjeessä myös todetaan, että kantaja ”hyväksyy varauksetta ja rajoituksetta edellä mainittuun menettelyyn liittyvät tarjousasia-kirjat kokonaisuudessaan”.

- 42 Edellä kuvatuissa olosuhteissa arviointikomitean olisi pitänyt selvittää hyvän hallinnon periaatteen edellyttämällä tavalla epäselvyys pyytämällä selvennystä kantajan tarjouksen voimassaoloaikaan.
- 43 Suhteellisuusperiaatteen osalta on todettava, että havaittuaan epäselvyyttä kantajan tarjouksessa arviointikomitealla olisi ollut käsiteltävänä olevassa tapauksessa mahdollisuus valita kaksi toimintatapaa, jotka molemmat olisivat johtaneet edellä 34 kohdassa viitattuun oikeusvarmuuteen, nimittäin hylätä tarjous välittömästi tai pyytää kantajalta selvennystä. Kun otetaan huomioon edellä 41 kohdassa kerrottu todennäköisyys sille, että tarjouksen oli todellakin tarkoitus olla voimassa 90 päivää 11.6.2002—9.9.2002, kuten tarjoajille annettujen ohjeiden 8.1 kohdassa edellytettiin, ja se tosiseikka, että kantajalta olisi voitu pyytää mitä tahansa selvennystä 24 tunnin kuluessa pyynnöstä niin, että hankintamenettely kokonaisuudessaan olisi viivästynyt vain hyvin vähän, on todettava, että arviointikomitean päätös hylätä tarjous ilman sen voimassaoloaikaa koskevaa selventämispyyntöä oli selvästi suhteellisuusperiaatteen vastainen ja näin ollen se muodostaa ilmeisen arviointivirheen.
- 44 Komission väite siitä, että kantajan tarjouksen hylkäävän päätöksen kumoaminen vaikuttaisi muiden tarjoajien tilanteeseen, ei voi mitenkään olla kanteen hylkäämisen perusteena. EY 233 artiklan mukaan sen toimituksen, jonka tekemä

päätös on kumottu, on toteutettava tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Nämä toimenpiteet tarkoittavat muun muassa sitä, että kumoamistuomiassa todetut lainvastaisuudet korjataan ja näin saadaan toimielin muuttamaan kantajan olosuhteet alkuperäisiksi (ks. esim. asia 22/70, komissio v. neuvosto, tuomio 31.3.1971, Kok. 1971, s. 263, Kok. Ep. I, s. 553, 59 ja 60 kohta ja yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Vereniging van Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941, 47 kohta). Kumoamistuomio ei kuitenkaan voi aiheuttaa sellaisten toimien kumoamista, joita ei ole saatettu yhteisöjen tuomioistuinten arvioitavaksi, mutta joiden voidaan väittää olevan lainvastaisia vastaavasta syystä (ks. asia C-310/97 P, komissio v. AssiDomän Kraft Products ym., tuomio 14.9.1999, Kok. 1999, s. I-5363, 54 kohta).

- 45 Komission väitteestä, jonka mukaan kantajan toiminta sen tarjouksen hylkäämisen jälkeen rikkoi tarjoajille annettujen ohjeiden 19.6 kohtaa, riittää kun todetaan, että vaikka väite voitaisiinkin katsoa oikeudellisesti ja tosiasiallisesti perustelluksi, sillä ei ole merkitystä käsiteltävänä olevassa asiassa, koska se ei voi vaikuttaa kumoamiskanteen kohteena olevan päätöksen laillisuuteen.
- 46 Edellä esitetystä seuraa, että arviointikomitea on tehnyt ilmeisen arviointivirheen, kun se ei ole käyttänyt oikeutta pyytää selvennystä kantajalta tarjoajille annettujen ohjeiden 19.5 kohdan mukaisesti.
- 47 Tämän seurauksena kumotaan komission 17.6.2002 tekemä päätös, jolla se on hylännyt Tideland Signal Limitedin hankintamenettelyssä EuropeAid/112336/C/S/WW — TACIS (uusi tarjouskilpailu) jättämän hankinnan ensimmäistä erää koskevan tarjouksen, ilman että olisi syytä tutkia kantajan ensimmäistä kanneperustetta.

- 48 Lopuksi on todettava, että kumoamiskanne ei poikkeuksellisesti menetä kohdettaan, vaikka kumoamiskanteen kohteena oleva päätös peruutetaan, jos kantajalla siitä huolimatta on edelleen riittävä intressi saada tuomio, joka virallisesti kumoaa päätöksen (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 294/86 ja 77/87, *Technointorg v. komissio* ja neuvosto, tuomio 5.10.1988, Kok. 1988, s. 6077, 11 kohta). Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja väittää, että sillä on tällainen intressi.
- 49 On muistutettava, että 17.9.2002 pidetyn vapaamuotoisen kokouksen seurauksena ei syntynyt mitään sovintosopimusta asianosaisten kesken ja on katsottava, että komission 19.9. ja 23.9.2002 antamista vastauksista ei selviä, onko kantajan tarjouksen hylkäävä päätös todella poistunut yhteisön oikeusjärjestyksestä ja ovatko sen oikeusvaikutukset lakanneet (ks. esim. asia T-26/97, *Antillean Rice Mills v. komissio*, määräys 17.9.1997, Kok. 1997, s. II-1347, 14 kohta). Näissä olosuhteissa on todettava, että kantajalla on intressi saada asiassa tuomio ja kun otetaan huomioon käsiteltävänä olevan tapauksen kiireellisyys ja oikeusvarmuuden vaatimukset, on asianmukaista antaa asiassa välittömästi tuomio, jolla selvitetään virallisesti ja lopullisesti kantajan tarjouksen hylkäävän päätöksen laillisuuteen ja nykyiseen asemaan liittyvä jatkuva epävarmuus.

Oikeudenkäyntikulut

- 50 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian, se on kantajan vaatimuksen mukaisesti veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(ensimmäinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Komission 17.6.2002 tekemä päätös, jolla on hylätty Tideland Signal Limitedin hankintamenettelyssä EuropeAid/112336/C/S/WW — TACIS (uusi tarjouskilpailu) jättämä hankinnan ensimmäistä erää koskeva tarjous, kumotaan.
- 2) Komissio veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Vesterdorf

Forwood

Legal

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä syyskuuta 2002.

H. Jung

kirjaaja

B. Vesterdorf

presidentti